

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) zneso vselej
30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Veljajo do konca tekočega leta
po pošti in v Ljubljani na
mesec — 80 "
posamezne številke po — 7 "

Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija
Blaznikovi tiskarnici na Bregu.

Izhaja

po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

Šola.

Iz Velésovega 6. dec.

Nek mož na visoki stopnji, pa ne ravno posebno slavnega spomina, je izrekel nekdanj v državnem zboru pomenljive besede: „Vednost je moč“. Ta izrek je resničen, vednost je res moč. Kdor veliko in to temeljito vé in zna, kdor je n. pr. izurjen v posvetni in cerkveni zgodovini, komur so znane zadeve o kupčiji, kmetiji in obrtniji, kdor razume bistva gospodarstva in vé izbuditi vse oživljajoče žile, morivne in dušivne pa odpeljati in zatirati, kdor s svojo vednostjo združuje še zdravo pamet, poštenost in dobro, blago srce: ta nekaj velja, in če je še spodreznega jezika in hladne krvi, potem potolče s svojim jasnim, pa temeljitim govorom tudi v državnih zborih vse mogočne kričalce, kateri vpijejo in lažejo, da se vse kadí, svoje puhle govore mešajo z nekimi frazami, in ponujajo ljudstvu, ki ne misli, prazne pléve namesto tehtnih resnic. Če je tak mož ponižnega srca, spozna se očitno tudi za vernega kristijana, in ne govori in ne piše nič, s čimur bi razžalil na milijone bližnjih, to mu je versko prepričanje in on spoštuje vsakega, kateri vredeje svoja djanja z ozirom na Boga in svojo neumrjočo dušo, ter se ima za bitje, po božji podobi vstvarjeno, in ne za opico. Beseda takega moža ima mogočen vpliv do tistih, ki resnico ljubijo, pa so morda v zmoti, ona ojači omahljivega, oplašči spačenega in razžali in razkači le popolnoma hudobnega. Vednost v glavi poštenega moža, sklenjena z blagim in ponižnim srcem — je tedaj moč neprecenljiva.

Pa pustimo visoke kroge vednosti in stopimo v nižave, kjer se nam tudi vednost priporoča. Človek priprost, kakoršnega je Bog dal, kakoršen od starišev, tudi priprostih, pride brez vse šolske vednosti, je stvar, ki ima marsikaj vabljivega in mikavnega nad seboj. Ako je namreč tak človek nepopačen in dober, imaš ga na poti pravice, poštenosti, pridnosti in zvestobe, pokoršine in vdanosti za najzvestejšega tovarša, kterega vera in strah božji na té navezuje, ter zamoreš ž njim na omenjeni poti storiti, kar se ti pravno in potrebno dozdeva. Tak človek je priprost, pa dober, nepopačen, vesel in tudi kratkočasen, lahkoveren, in odkritosrčen. Le v eni reči je revež, v spoznanju razmer, ki presegajo njegovo vednost, in nezmerno imaš opraviti, da mu kako neznano reč pojasniš in v glavo vtepeš. Gorjé pa, če se tak človek spridi, če ga kak zapeljivec dobi v svoje zanjke in prevari; ti ne veš, kako bi začel in na koga bi se upiral, da bi ga prepričal krivde in zmote. Tak človek, surov, spačen in spriden, je ves na tem, zdvijati in pozveriniti se. Sicer mora na kriva, napačna pota zaiti tudi on, ki se je kaj učil, ki vé kaj več, kakor le brati in pisati, ker ložej je s tako osebo opraviti imeti, kakor s popolno nevednim, če je le pravo- in resnicoljuben in ne hudoben.

Vednost namreč bistri um, ostri doslednost in sili človeka nehoté k spoznanju resnice, vednost je res moč. Zato so pa tudi naprave, s kterimi se ta moč pridobiva, gotovo vse hvale in podpore vredne. Te naprave pa so šole, za ktere se zdajni čas zelo zelo potepujejo, jim nenavadno, pa tudi neresnično imenitnost pripisujejo, in veliko in močno v ti zadevi presiljujejo. Vednost je moč, toda ta

moč mora pravico in resnico, mora vse blagotustvo človeško podpirati, ne pa v podporo biti krivici, laži in npravni spačenosti. Šole, v kterih se taka vednost učí in taka moč gojí, zaslužijo zares vso pohvalo in vso mogočo podporo. Srečne bi se šteli, ko bi mogli od naših šol kaj enakega reči in trditi, pa tega nismo v stanu in tudi ne smemo, ako hočemo resnico govoriti.

To pa je izrek, kteremu bo marsikdo oporekal in nas za mračnjake obsodil. Vse lahko. Reč je imenitna in pač truda vredna, preiskavati jo od vseh strani, da se občini v prid pravo zadene. Prav bi bilo, da bi kak strokovnjak globokeje segel in to reč temeljito pretresal; kajti šola dandanašnja je hči ravno vladajočega posvetnega duha, kar bi pa izkjučljivo ne smela nikdar biti, ker bi sicer brž ko ne zbudila in izgojila moči, ktere bi človeštvu ne bile na blagor, ampak v gorjé. Treba se nam tedaj dozdeva, da nikdo ne molči, kdor čuti dolžnost govoriti, da se reč prav spoznava in človeštvu v prid, ne pa v kvar obrača.

Ne kake nenavadne osebne in še pogubivne ideje kakih rogoviležev, ampak človek in njegov pravi prid je odločivna naloga, ki mora pri šoli rešena biti; človek pa ni opica, kakor nekte prisme v svoji nespameti trditi se ne sramujejo, temveč je bitje po duši neumrjoče in po božji podobi vstvarjeno. Za taka bitja pa mora šola imeti vso drugačno podobo, kakoršno ima dandanašnja.

Šola mora biti kraj, kjer se mladost učí, kar vediti mora, da bo na svetu shajala in pošteno preživela, in sebi in bližnjemu časni in večni prid pripravila. To pa zdajne šole niso, ker niso 1. pametno vpeljane, ker so 2.

Podlistek.

Nov krivoverec.

V laških časnikih se je že večkrat bralo in tudi „Zgodnja Danica“ je nedavno v nekem dopisu iz Trsta povedala, da v Tržaški okolici živi nek slepar in bogokletež, po imenu France Fratnik. Ker pa nobeden omenjenih časnikov natanko ni popisal njegovega sleparstva in početja, naj mi o ti reči nekoliko povemo; spoštovani čitatelji, „Slovenca“ se smejo zanašati, da je tu povedano resnično in brez vsega prenapetja, kakor se je že več let tukaj godilo, najbolj očitno pa ravno ob tem času preteklega leta.

F. Fratnik je vdovec in živi v društvu z neko ženo, ktera je popustila svojega moža in otroke in se pri njem naselila. Pravili so, da je bil tudi on pred nekoliko leti zapustil svojo ženo, katera je pa kmalo potem umrla. Izmed otrok mu živi le še ena hči, toda ne

pri njem, ker jo to močno žali, da-si je njen oče. —

Ta dva človeka sta se razglasila za zdravnik in pravita, da ljudi brez zdravil ozdravljata, na čuden način. On (F. F.) se imenuje najraje: „Sveti mož“, njegova družnica pa: „Spokornica Marija Magdalena“. Pač lepa primka, toda pogledjmo, če se strinjata z njunim početjem; zato naj tukaj sledi, kaj sta bila in kaj sta še zdaj, in kako ozdravljata ljudi.

On je star okoli 58 let, v svojih mladih letih se je učil mizarstva in si je pridobil lepo premoženje, s kterim si je pozneje napravil štacuno s hišnim orodjem (Möbelniederlage). Pa kmalo je popustil svoj stan in šel učiti se sleparstva, s kterim se je pozneje vedno pečal. A ljudje mu v začetku niso verovali, in da se je moral preživeti, meral ti je dela iskati pri mojstrih, ktere je pa skušal pripraviti na svojo stran. Eden tih mojstrov mi je sam pravil, kako ga je nagovarjal, da naj veruje, da on ga bo učil čisti nauk.

O ženi pa, ki pri njem živi, vemo le toliko, kolikor smo že zgoraj omenili.

Ta človeka trdita, da znata ljudi ozdravljati! Vprašanje je tedaj, kako ozdravljata brez zdravil? O tem bi se dalo veliko povedati, pa le nekte imenitni reči hočemo omeniti. V hiši, ktero sta si, sam Bog ve kako, malo pred enim letom kupila z vrtom vred zunaj mesta v Rojanu na „scala santa“ (svetih stopnjicah), in jo potem prezidala in bogato olupšala, v ti hiši imata svojo kapelo z altarjem, in v ti kapeli blagoslovljeno vodo, ktero je on — poslušajte bogokleteža — z božjo roko blagoslovil.

V ti kapeli so tudi sveče, ki morajo biti dokaj drage, ker vsak, ki pride k njemu zdravja iskat, mora dati 7 gld. samo za sveče, da med ceremonijo na altarju gorijo; okna seve da zagrnejo, da bi jih kdo pri zlobnem delu ne videl, razun tistih, ki so povabljeni. Med drugimi je zapeljal nekega blagega in pobožnega mladenča, kterega si je podstopil ozdraviti, ker je bil nekoliko gluhi. A namesto da bi ga bil na telesu ozdravil, ga je na duši tako rekoč popolnoma umoril. In da bi bil v svoje zanjke dobil tudi neko spoštovano osebo, pri kateri je mladenec bil, nasvetoval

od cerkve ločene, in ker je 3. vsa šolska osnova bolj vnanja morilna formalnost, kakor pa zaresni oživljajoči šolski duh.

Politični pregled.

V Avstrijskih deželah.

Državni poslanci so se nemudoma podali na Dunaj, ker bode imel državni zbor jutri svojo deseto sejo, v kateri se bode posvetovalo o finančni postavi, katero je gosposka zbornica bistveno spremenila, ker je ministerstvu dovolila, da sme posojevati denar tudi na papirje, ki nimajo pupilarne varnosti. Zbornica je bila ta predlog s 119 glasovi proti 119 ovrгла. Radovedni smo, kaj bodo zdaj počeli; utegnili bi se zgoditi, da bode državni zbor ravno nasprotno določil, kakor pred 2 tednoma.

„Nar. Listy“ poročajo, da je cesar grofu Hohenwartu naročil, da naj skuša s Česko in Moravsko poravnati. Ali je poročilo resnično ali ne, ne vemo, pa ustavovernim liberalcem se vse tako dozdeva, da se bode nekaj presuknilo.

Iz gotovega vira vemo, da je čisto izmišljena vest „Narcodova“, češ, da ima kranjski deželni predsednik Auersperg od ministerstva ukaz, deželni zbor kranjski razpustiti, ako bi se zoper ustavo kaj pregrešil.

Ogrski „Naplo“ objavlja neko pismo Somssicha do Ghiczya, v katerem ga spodbuja, da naj se dá zopet voliti, ker bi njegova delavnost deželi jako koristila. — Szlavy je bil 5. t. m. pri cesarju, pa svoje odpovedi še ni izročil, ker še zmerom upajo, da se bode našel sposoben mož, za denarno ministerstvo. 6. t. m. je v zboru Tisza vladno o ministerski krizi interpeliral. Szlavy je odgovoril, da je cesarju predložil odpoved dveh ministrov, ktere pa cesar še ni sprejel. — Weninger noče vzeti denarnega ministerstva. Zdaj neki merijo na Antona Lukacsa, pa preden se odloči bode, Szlavy brž ko ne počakal na Ghiczya, kateri je bil 6. t. m. v Komornu zopet voljen.

V seji od 6. t. m. prišla je v obravnavo tudi prošnja nekterih občin, da bi se prenaradila narodna postava od l. 1868, ki določuje, da vradni jezik mora povsod biti madžarski. Debata bila je živahna, pa pri glasovanju se je sklenilo, da se prošnja odbije. Madžari ravno

tako delajo z nemadžarskimi narodi v svojem kraljestvu, kakor takajšni Nemci s Slovani, ktere bi vse radi ponemčili.

Vnanje države.

Pruska. Knez Bismark misli sem ter tje, kako bi od Francoskega plačane denarje najboljše naložil. 80 milijonov srebra posodil bo Avstriji, Laški pa, kakor „Genf. Cor.“ poroča, 100 milijonov lir (42 mil. gold.) proti temu, da se ta denar obrne le za oboroženje laške armade. Ker pa Lahom ne zaupa, bo poslal z denarji tudi nekaj pruskih oficirjev, ki bodo pazili na to, kako se rabi posojeni denar. — Časnike, ki so razglasili poslednjo okrožnico sv. Očeta, je Bismark ukazal pod pečat djati. Iz tega se vidi slaba vest pruske vlade, pravi „Vaterland“, in pa moč, ki jo ima pravica in resnica še zmerom oziroma surovega silstva. Kako bi bilo sicer mogoče, da bi se besedi sv. Očeta tolikanj bal Bismark, ki ima v oblasti poldrugi milijon izurjenih vojakov, ker prepoveduje svojim srečnim državljanom izvest papeževega pisma?

Francoski narodni skupščini je Broglie 4. t. m. izročil predlog o podpori prebivalcev iz Alzasije in Lorene, ki so se preselili na Francosko. — Lamy je interpeliral vladno o obsednem stanu v nekterih krajih Francoske. Broglie je rekel, da se je to moralo zgoditi ne zaradi kabineta, ampak zaradi splošnega miru, pri glasovanju je obveljal njegov predlog, da se prestopi na dnevni red s 400 glasovi proti 273. — V seji od 5. t. m. pa je minister prava na neko vprašanje odgovoril, da imajo o obsednem stanu razsojevati sodnije in ne narodna skupščina. Predlog Schölicher-jev, da se odpravi obsedni stan v Sejninih okraju, je bil s 403 glasovi proti 216 zavržen.

Pri volitvah v odseke, ki se gode z vladanjem, dobili so levičarji v mnogih krajih večino. Od tod pride, da imajo v komisijah, ktere se volijo iz posameznih odsekov, večino, kakor je bilo n. pr. v komisiji za podaljšanje prezidentske oblasti. Tudi municipalni postavi hudo nasprotujejo, pa bržkone se bode v skupščini sprejela. — Vladini zastopnik v pravdi Bazainevi stavlja je v soglasju s tožbinimi pismi konečni predlog, da se reč razsodi po vojaških postavah, ktere za taka hudodelstva določujejo odstavo in smrtno kazen.

Laška „Gazetta d Italia“ je prinesla uni

dan vest, da je generalkancler papeževim oficirjem in podoficirjem v neki okrožnici naznanil, da od 1. januarja 1874 naprej več ne bodo dobivali svojih plač. „Genf. Cor.“ pa iz Rima poroča, da je ta vest laškega lista gola laž in da omenjene okrožnice generalkanclerjeve nikjer ni.

Španjske gosposke v Sant Jagu so vladi v Madridu sporočile, da se bodo natančno izvršila vsa povelja zastran ladije „Virginus.“ Večina ljudstva pa menda nikakor noče, da bi se dala ladija Amerikancem, in vladini namestnik na Kubi hoče zavoljo tega svoje mesto popustiti. Kupci so že obljubili denarjev, da se oborože nekteri parniki, ki bodo sem ter tje krožili, če bi se vojska pričela. Amerikanski kabinet je neki pripravljen toliko časa čakati na povrnitev ladije „Virginus“ da jim jo bodo Španjci z lahkoma dali. Če bi se ladija nazaj ne dala, se bode reč predložila kongresu. Med tem pa se pridno delajo priprave za vojsko. Nekteri mislijo, da bodo Amerikanci že s tem zadovoljni, da se ladija izroči kaki državi, ki pri ti reči nima nič opraviti in da naj posebna razsodba določi, čegava je ladija prav za prav bila.

Angleško. Princ Waleski in njegova žena se podasta 10. januarja v Petrograd. — Pogodba o izročbi hudodelnikov med Angleško in Avstrijsko se je 3. t. m. podpisala.

Srbska skupščina zahteva v svoji adresi, katero je 6. t. m. knezu izročila, avtonomijo srenj, preuredbe v administraciji, večjo odgovornost ministrov in popolno tiskavno prostost.

Rumunska zbornica je v svoji adresi izrekla željo, naj bi vlada sklenila še veliko pogodb z vnanjimi državami. Minister Boeresco je poslancem rekel, da bode vlada na vsak način varovala pravice Rumunske.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Tretja seja 6. dec. Nazočih je že več poslancev, kakor v zadnji seji, tudi uskok Zagorec je prišel in sedel na staro mesto tik svojih prijateljev nemškutarjev. Dežman se mu veselo nasmeja. Prebere se najprvo zapisnik zadnje seje, potem dá novo voljeni poslanec mesta Idrije, gospod Anton vitez Gariboldi, obljubo.

Za tem poroča deželni glavar o deputaciji,

mu je, da naj jo seboj pripelje, ker bo potem gotovo ozdravel.

Da dragi čitatelji ne bi mislili, da jim pripovedujemo samo kake babje čenče, naj povemo, kar sta nam povedala dva, ki sta po zahtevanju „svetega moža“ pri ti komediji bila pričujoča, iz ljubezni do mladenca kteremu sta resnično zdravje želela. Pa precej sta spoznala tudi, da sta dva sleparja in mladenču prepovedala, da ne sme več tje zahajati. Ko so ti trije tje prišli, sta jih „sveti mož“ in njegova družnica prav lepo sprejela. Šli so v kapelo in „sv. mož“ jim je urno postregel z blagoslovljeno vodo, pa le mladenec se je ž njo poškopil, druga dva ne. Čez nekoliko časa prižgala sta sveče in pripravila še drugo, česar sta pri ti igri potrebovala. „Sv. mož“ je razgrnil v sredi kapele neko odejo in je začel moliti (kaj moli, se ga ne razume). Med molitvijo padla je pa njegova pomočnica na odejo in se nič ni ganila in zavedela, kakor da bi bila mrtva. Čez nekoliko časa se ji „sv. mož“ molče približa, dihne v njo, in zdajci ona nekoliko oživi, ter prihaja vedno bolj živa, tako živa in divja, kakor razkačen

pes. — Ko je nekoliko časa divjala, vpila, in tako neznansko z nogami ob tla tolkla, da bi se ji morale razbiti, ko bi ne imela položene še ene skupaj zganjene odeje, se ji „sv. mož“ približa, jo vzame v roke ter jo posadi na pripravljen stol. Zdaj se pa vname prepir med njima; on vpije nad njo: „Fuora!“ (ven!), ona pa z glavo odmaja in tako čudno renči, da je enega iz med gostov strah obhajal, in je vedno le na vrata gledal, ki pa so bila zaklenjena. Ko se je žena nekoliko umirila, začne jo izpraševati, kje da je bila. Pri omenjenem mladenču pa se je to vprašanje izpustilo in pripovedovala je med tem, ko si je s prsti ušesa vrtala, da eden izmed pričujočih v te ceremonije nič ne veruje, da se je temu početju že doma smejal in da zavoljo tega bolnik ne bode ozdravel.

Ali ste videli tiče, ko zajdejo v zapreke, kako si iščejo iz njih pomagati? Tedaj zavoljo tega, ker eden ni veroval, je moral drugi škodo trpeti!

Kakor smo omenili, izprašuje „sv. mož“ ženo, kje da je bila? Kaj si mislite, kam zahaja njen duh, med tem ko ona v omotnici na

odeji leži? Zahaja v nebesa, v pekel in v vice, ter gleda tam, kaj delajo duše umrlih, da potem vé poročati, kje se nahajajo. Vsak si lahko misli, da o dušah poroča tako, kakor ušesom poslušalcev boljši de, če pa hoče koga ostrašiti, mu tudi naravnost pove, da ta ali una duša, za katero je vprašal, v peklju gori.

Ko je bilo komedije z omenjenim mladenčem po poldrugi uri konec, povabil je „sv. mož“ vse tri tudi na prihodnje dni in jim molke daroval, ktere je, seveda, on sam blagoslovil.

Pa dva zadnja, ki sta bila o slepariji, katero sta si že od začetka domišljevala, prepričana, sta mu odrekla še kdaj obiskati ga in sta jo hitro domu potegnili, ter mladenču dokazovala sleparijo, in prepovedala mu tje zahajati. Ko sta se izgovarjala, da tega početja nemoreta gledati, jima je „sv. mož“ rekel: Ako še enkrat prideta, bosta trda kakor kamen, in si iz tega nič storila ne bosta.

(Dalje prihodnjič.)

ki je šla pod njegovim vodstvom z adreso k presvitemu cesarju na Dunaj. Mi smo o tem že v zadnjem listu poročali. Svoj govor konča s trikratnimi „hoch“ in „slava“, kar stori tudi zbornica.

Deželni predsednik dá brati tudi pismo cesarjevo do ministerskega predsednika, katero smo mi tudi že priobčili.

Poslancu K. Rudežu se dovoli 14dnevni odpust, in več peticij se izroči dotičnim odsekom. Bere se dalje dopis ljubljanske čitalnice, po katerem se vabijo deželni poslanci k Praširnovi besedi.

Poročilo deželnega odbora o volitvi deželnega poslanca za Kočevsko mesto in trg Ribnico se odobri, in volitev poslanca Braune-ta potrdi.

Poročilo deželnega odbora o napravi ponavljalnih nadaljevalnih šol na Kranjskem se po predlogu dr. Costovem izroči odseku, v kterega se volijo: dr. Bleiweis, Braune, Dežman, Langer, Lavrenčič, Pintar, Toman.

Poročilo deželnega odbora zaradi funkcij-skih doklad političnih vradnikov pri zemljišni odvezi, po katerem naj okrajni komisar v Postojni 180 gold., oni v Krškem 100 gold. in oni v Radolici 200 gld. letne doklade tudi od 1. julija t. l. obdržé — se sprejme.

Poročilo deželnega odbora zaradi ustanovitve deželne zaloge slovenskih šolskih knjig za srednje šole, — in o ustanovi nižje kmetijske šole na Kranjskem se izročita finančnemu odsku.

S tem je končana tretja seja, prihodnjo bo deželni glavar poslancem pismeno naznanil.

Koroški Slovenci podpisujejo neko spomenico, katero hočejo izročiti deželnemu zboru, in v kateri zahtevajo, da se vpelje postava za stran narodne ravnopravnosti, po kateri zadobe Slovenci ravnopravnost v šolah in vradnijah, pa tudi pri volitvah poslancev za deželni in državni zbor. Prihodnjič ponatisnemo to spomenico.

Moravskemu zboru je predsednik v četrti seji 4. t. m. naznanil, da so mu desničarji izročili neko pismo s 27 podpisi in ga prosili, da bi se to pismo v zboru prebralo. Pa ker bi utegnila vneti se polemika o rečeh, kterih opravični red ne pripušča, se pismo ne bode bralo, ampak vložilo v deželni arhiv, kjer si ga vsak poslanec lahko pogleda. Dr. Prazak temu oporeka in zahteva, da naj se pismo prebere, če ne v očitni, pa saj v skrivni seji, da bode sleherni slišal njegov zapovedek.

V seji od 6. t. m. stavil je dr. Prazak s tovariši nujen predlog, da naj se voli odsek 9 udov, ki naj v pretres vzame pismo 27 poslancev in o njem poroča v prihodnji seji. Ta predlog vtrdi s tem, da to tirja čast in prostost parlamentarična, ter izreče upanje, da bodo vsi poslanci za njegov predlog glasovali. Za njim sta govorila še grof Belcredi in Kussy, ktera je deželni glavar, kakor poprej dr. Prazaka, med govorom večkrat ustavil. Pri glasovanju predlog dr. Prazakov ni obveljal. Po Belcredijevem govoru soditi, bodo federalistični poslanci Moravski vsled tega hrbet obrnili deželnemu zboru in brž ko ne zdaj tudi ne prišli v državni zbor.

Gališki zbor, kakor smo že zadnjič omenili je 5. t. m. oporekoval vpeljavi neposrednih volitev v državni zbor. Dotični predlog, kterega je knez Čartoriski s 14 poslanci storil v deželnem zboru, se glasi: Gledé na to, da se §. 16. deželnega reda še ni odstranil, da se je pa ta paragraf preskočil in so se volitve v državni zbor proti volji deželnega zbora vršile neposredno, deželni zbor javaljno izreče,

da je to deželi na kvar. Poseben odsek 9 udov bode to reč preiskoval.

Dopisi.

Iz Tržaske okolice, 2. decembra. Na tihem in brez navadne službe božje, in to že v drugo, odprl se je tržaški deželni zbor dne 26. novembra. — Novošegni liberalci se več ne zmenijo za službo božjo, oni so že dosti razsvitljeni in ne potrebujejo več pomoči od zgorej. V prvi seji je bilo kot drugod vse navadno, — navadni govori c. k. namestnika, deželnega glavarja, pri nas zopet izvoljenega župana, i. t. d. —

28. decembra pa je bila druga seja. Brali in potrdili so se zapisniki prve seje, in volili so se za skrutinatorje gg. Consolo, Rayer, Goracuechi, Pervanoglič, Cambon in Luzzatto Rafael.

Poročevalec dr. Pitteri prebere poročilo deželnega odbora o sestavi toček, ktere se bodo obravnavale v sedanjih seji deželnega zbora. Mej drugimi nahajamo tudi te: Naj se tirja občna postava, da se jezuitje preženejo iz Avstrijskih dežel, in da se kršanske vaje iz šol odpravijo. Zoper to je govoril okoličanski poslanec dr. Lozer, pa pri glasovanju ostal je v manjšini; kakor slišimo, je celó g. Nabrgoj zoper njega glasoval!!

No, kar se tiče kršanskih vaj v mestnih Tržaških šolah, ne morejo več veliko odpraviti; kar se je dalo, je že skoraj vse odpravljeno. Že drugo leto se mestne šole brez službe božje začenjajo in končavajo, na cesarskih je drugače. Iz šol so že davno vsa sv. znamenja pobrali, k spovedi gg. katehetje smejo voditi otroke le ob sredah in sabotah popoldne, ko ni šole, in varuj Bog, da bi se otroci pri ti priložnosti v šoli zbirali, vsak mora kar naravnost v cerkev iti. Da s procesijami več ne hodijo, se že razume samo po sebi.

Tudi smo slišali, da so bili taki še kaznovani, ki so zjutraj k spovedi in k sv. obhajilu šli, potem pa šolo zamudili. V več dekliških razredih, posebno v višjih, so judinje učiteljice, akoravno katoliških učiteljic ne primanjkuje. Res da se kršanski nauk še v šolah uči, pa kaj hoče ubogi katehet storiti, ako se pomisli, da ima preskrbeti večidel po 12, 14 do 16 učilnih sob (Lehrzimmer).

V Trstu po deželnem zboru izdana šolska postava ni še potrjena, toraj ni tudi šolskih oblastnij. Vse šolstvo ima v rokah tako imenovani šolski odsek, v kterem pa so sedeli dozdaj taki možje, ki o šoli toliko razumejo, kakor zajec na boben. — Sicer se je naš prečastiti viši pastir že na vse strani pritoževal zavoljo tega, pa vse zastoj. Nadjali smo se v ti zadevi boljše bodočnosti pod novim svetovlastvom, pa up naš je splaval po vodi; kakor je videti, bo vse pri starem ostalo.

25letnica cesarjeva praznovala se je s slovesno pontifikalno sv. mašo pri sv. Justu, h kateri so vse oblastnije, zastopniki ali konzuli ptujih vlad itd. bili povabljeni, mestna posadka (garnizon) se nastavi v veliki paradi na Velikem trgu, Piazza della borsa, in pred cerkvijo sv. Justa. — Zvečer pa je bila osvečava poglavitnih c. k. in mestnih poslopij. Tudi za uboge se je poskrbelo; odbor mestnih gospodov je v ta namen milih darov nabiral, ki so bili omenjeni dan razdeljeni revežem v mestu in okolici.

Poslano.

Iz Kostanjeviške okolice, 30. novemb. Še majhen sem bil, ko sem še pred 25 leti v

šoli hlače trgal, pa je bilo vse boljše in več olike, kakor pa v naslednjih časih. Učili smo se brati, s številkami računati in drugo, celó slovensko in nemško pisati in kršanski nauk, in starši so z veseljem v šolo pošiljali svoje otroke. Če se je kmečki sin v šoli naučil dobro računati in potrebno pisati, mu je to več pomagalo, kakor pa vsa sedanja olike. Kaj je potreba kmečkemu sinu vedeti, kako se ta ali una golazen ali mrčes učeno imenuje, ali kako sta si pes in mačka drug drugemu nasprotna! Pred malo dnevi sem vprašal iz šole gredočega fantiča: No, kaj si se pa danes v šoli učil? Fantič mi odgovori: Danes smo se učili, kako sta si pes in mačka drug drugemu nasprotna. Nadalje vprašam fantiča: Ali pa molite pred šolo in po šoli? Mi odgovori fantič: Lansko leto smo vselej molili, letos pa malokrat, le ondaj, kadar g. kaplan v šolo pridejo. No, sem si mislil sam pri sebi, to je omika nove šolske dobe! Res ni vredno, da bi človek pošiljal otroke v take brezverske šole po poldrugo uro hoda; otrok mi čas trati dan za dnevom, ko bi mi doma lahko kaj malega hasnil; pa ko bi se kaj pridra naučil, naj bi že bilo. In pri tem še toliko od šole plačati, to je vendar prehudo, ker kmet včasih nima še za sol.

Unidan se je naš učitelj bahal, koliko bo imel odslej plače na leto. Ravno so delalci z opekami pokrivali šolsko poslopje, ko se je tako-le hvalisal: Moja plača je zdaj 500 gld; posebej bom še pobiral šolnino od otrok, drva in stanovanje imam zastoj in naš župan in menda šolski svet so mi obljubili še posebej 200 gl. na leto od orgljanja. Vsega mi bo prišlo na leto 900 gld., šentjernejski učitelj ima pa le 440 gld., in sicer za to, ker z duhovni preveč vleče, za to ima manjšo službo in manj veljave, kakor pa jaz. Jaz se nočem nič več z farji pečati, rajši se ga iz bokala po širokem nacuzam, če se mi tudi nekoliko po glavi meša in sem v nevarnosti zvrtniti se po šolski sobi, kakor se mi je bilo nekega dne pripetilo, in so me moji šolarji morali vzdigniti!

Mi farmani pa vse drugače mislimo! Če sta Vam, g. učitelj, naš župan in šolski svet obljubila za orgljanje 200 gld. na leto, Vam naj jih g. župan plača iz svojega žepa, ne pa iz naših krvavih žuljev, ko se nam dostikrat nameri, da še za sol nimamo; mi bomo dobili orgljarja ceneje in nam ne bo v eno mero, kakor Vi, takih trobil, ki bi se bolj pristovale čednikom, kadar krave na pašo gonijo. Vi pa, č. g. fajmošter, skličite farmane skupaj, da se zaradi orgljanja pogovorimo.

Eden v imenu njih več.

Domače stvari.

(Slovensko gledišče.) Ker se je zadnjič omenjena nepristojnost odpravila, jamemo zopet poročati o slovenskih predstavah. Preteklo soboto je bil zopet prijeten večer za občinstvo. Kazale so se tri igre. Prva, „Krojač Fips“, je že znana burka, ki obdrži poslušalca vedno pri dobri volji. Glavno nalogo krojača je izpeljal v komiki nedosegljivi gosp. Kajzel izvrstno, bil je poln muh in uganjal burke, da smeha ni bilo konca ne kraja. Druge naloge so manjše, pa so se vendar dobro izpeljale. V za tem igrani veseli igri „Znamenja ljubezni“ se je odlikovala v prvi vrsti gospodična Jamnikova; nismo še kmalu videli na slovenskem odru kaj tako skoz in skoz popolnega, ličnega, naravnega, resničnega. Tudi gospodična Podkrajšekova je bila kakor navadno,

vse hvale vredna. Gospodje Schmidt, Kocelj in Nollu bili so v maskah in igranju taki, kakor se to more zahtevati le od vajenih, izurjenih in skušenih igralcev, zlasti gosp. Schmidt je bil živa podoba „kakor preslica“ mladega lajtenanta. — Tretja igra: „Maščevalc“ je komična opereta; da-si dejanje, kakor pri operetah sploh, ni posebno zanimivo, je vendar godba deloma prav prijetna, polna melodij, ktere se ušesu prilagajo. Škoda le, da se je zlasti gledé petja predstavljal tako, kakor da bi se je bili nekteri pevci prenašlo naučili. Le gospod Nollu je bil v igranju in petji svoji nalogi popolnoma kos, gospa Odijeva je igrala sicer prav lično, pri petji pa se nam je zdela sem ter tje pretiha, morda ni bila prav pri glasu. Gospodične Piskarjeve petje je bilo sicer zlasti v samospelih krasno, glas krepek in gibčen, toda Španijolko si pri nas mislimo vso bolj naglo v dejanji, ognjeno, strastno, zlasti v takih prizorih, kakoršne ima ta igra. Bolj urno in malo več poguma! Gospod Meden, pri nastopu z dobrohotnim ploskanjem sprejet, pa ni zadovoljil občinstva. Ne le, da je nastopno pesem molče pel, tudi v skupnem petju je razodeval neko plašnost, negotovost, kakor da bi ne bil še nikdar na odru nastopil. Kaj hasne lep glas, kterege gospod Meden ima, če ga ne pokaže! — Gledišče je bilo dobro polno in občinstvo zadovoljno s predstavo.

(Velika „beseda“) v spomin rojstnega dne Preširnovega 8. t. m. v ljubljanski čitalnici je bila prav zelo obiskana. Točke programa so se vršile vseskozi tako vrolo, da je občinstvo živahno ploskalo. Gospod Šantel je vnovič pokazal, da ima voljo in popolno zmožnost, ki je potrebna pevovodji. Med pevskimi točkami posebno omenimo dveh moških zborov, terceta gospodičin Barnasove, Ihanove in Piskarjeve in samospela gosp. Nollija, ki je pel dve pesmi, „Kam?“ in „Jelka“; vojaška godba je igrala ouverturo iz „Nachtlager von Granada“ z občno pohvalo in gosp. Bernard se je odlikoval na rogu. Končala se je beseda z lično igro „V spanji“, v kateri so igrali gospa Valentova, gospodična Jamnikova in gospoda Nollu in Schmidt vrlo dobro. — Po vsem, kar smo dozdej slišali, nadjati se nam je krasnih „besed“ v naši čitalnici.

(Popravek.) V zadnjem listu v dopisu „iz Dunaja“ mora se stavek: „eno fakulteto bi hotela vlada“ voditi in bogoslovski učitelji bi bili c. kr. profesorji, a zraven itd. glasiti: eno fakulteto bi vlada napravila v Ljubljani in eno v Trstu in bogoslovski učitelji bi bili c. kr. profesorji, a zraven itd.

Razne novice.

— Amerikansko. V mestu Linkolnu v severni Ameriki bila je obravnava pri sodnji. Zagovornik, ki je sedel pri oknu, vstane in reče sodnikom: „Ako vam je ljubo, gledati tepež, prosim odložite razpravljanje za nekaj časa“. Sodniki dovolijo v to, gredo z advokatom in drugimi pričujočimi gledat pretep.

— Štatistika. V Evropi je kakih 150.000.000 katoličanov, ki živé v 603 škofijah. Vseh duhovnov je v Evropi kakih 260.000 (vseh duhovnikov na svetu pa kakih 325.000). Na Francozskem je 50.000, na Španjskem 31.000 in na Angležkem le 4000 duhovnov.

— V Pardubicah na Českem se je prve dni meseca oktobra pri učenju jokejev zgodilo nekaj čudnega. Eden učech se jezdec prijaši k ženi, ki je prodajala razna okrepčila. Konj se sam ustavi pred ženo, ki méni, da si

jezdec želi kaj kupiti. Podaja mu kruha in pijače, pa jezdec se ne gane. Žena ga pogleda bolj natanko in spozna, da na konju sedi — mrtvec. Jezdeca je zadel mrtvoud, zato je tudi po smrti sedel na zložno stopajočem konju.

— V neki kaznilnici na Českem je katehet spraševal kaznjence iz kršanskega nauka, ki se pa niso veliko zmenili za nauk. Ravno vpraša katehet enega, kako se je imenoval razbojnik, ki je visel na križu poleg Kristusa na desni in se je spreobrnil. „Dizma“, odgovori. „In kako se je imenoval razbojnik, ki je visel ob levici gospoda Kristusa in se ni spreobrnil?“ Vprašanec je bil v zadregi, ni vedel, kaj odgovoriti. Tu poleg njega sedeč nagajivec šepeče: „Gis, gis“. Hitro odgovori vprašanec: „Bismark“.

— Mesečen vojak na straži. „Daily News“ pripovedujejo o mesečnem človeku iz Woolwicha na Angležkem. Vojak iz peš-polka posadke je postavljen na stražo pri kraljevskem arzenalu, kjer je straža vedno od povstanka fenijskega. Po noči vojak izgine s straže. Policaj v Bekey-Leathu sreča 4 angležke milje daleč od Woolwicha tega vojaka, ki je v uniformi s puško na rami mahal naprej po cesti. Policaj se približa k vojaku, vidi da spi, in ga izbudi. Vojak vpraša, kje da je, in prosi policaja, da bi koj telegrafoval v Woolwich, da bi se vojaškemu predstojništvu dalo sporočiti o tem, kar se je zgodilo.

— Oživel v rakvi. V Pešti se je zgodilo nekaj čudnega. V tabačni ulici — pišejo ogrski listi — je bila v pogrebni procesiji od hiše lepa rakev. Procesija se obrne k pokopališču. Ali toliko da je izpét drugi vers pogrebne pesmi, sliši se iz rakve ropot in molklo klicanje: „Kje pa sem?“ Procesija obstane, rakev je odnesena v bližnjo hišo, odpre se in — mrtvec vstane iz nje sam. Razume se, da so si sorodniki obrisali solzne oči. Duhoven je z drugimi vred šel domu. Oživelega so domu odpeljali.

— Jernej Salmič, od deželne sodnije kot početnik onega nereda pri tomboli 8. junija v Trstu, pri kateri priložnosti je toliko ljudi poškodovanih, na 2 leti bivši v težko ječo obsojen, je od više sodnije za nedolžnega spoznan.

— Meseca oktobra je bilo v Trstu rojenih 515, umerlo pa jih je 427 — (24 manj kot meseca oktobra leta 1872). Porók je bilo 101.

— Koliko mesa v Trstu v enem mesecu pojedjo. Meseca oktobra so v Trstu zaklali in povžili: 1485 volov, 145 krav, 5 konj, 1287 telet, 1798 koštrunov, 75 jagnjet in 127 prečičev.

— Zarad silne burje, ktera je 2. decembra v Trstu in po jadranskem morju razsajala, je bil Lloydov parobrod: „Arciduchessa Carlotta“ primoran na potu iz Ankone v Trst vse blago, kar ga je na krovu ladije imel, v morje vreči. —

— 21. nov. je umrl v Trstu borsni sensal Janez Cabun, rodóm Grk, v 107. letu svoje starosti. —

— V Rovi je bil 23. nov. ogenj. Pogorela je hiša Jožefa Lozerja, dva skednja in žitnica z vsem žitom. Škode je 1700 gl. Poslopja niso zavarovana.

— V južni Rusiji in tudi v Indiji je huda lakota.

Poslano.

V 21. šte. „Slovenca“ berem zoper svojo voljo in vednost naznanilo, da bi bil gosp. dr. Razlag kriv, da je moja tožba zoper Ljubljanski „Tagblatt“ že četrtočasno preložena. Ker to ni resnično, sporočim, da je bila konečna

obrnava preložena iz sledečih deloma že po „Danici“ omenjenih vzrokov:

1. iz službenega ozira od c. kr. deželne sodnije;

2. ker je vrednik „Tagblatta“ bolezen izkazal; in

3. ker sta oba zastopnika bila v državnem in od 26. nov. v deželnem zboru.

Gospod dr. Razlag ni bil nikoli za preložitev, temveč je že na Dunaju od g. Bambergar naznanjenemu zastopniku rekel, da si bo moral družega zastopnika poiskati, da ne bo obravnava zopet preložena, kar pa ni bilo potreba, ker je bila prošnja g. Bambergar za preložitev na 4 tedne uslišana, in na 8. januarija prihodnjega leta določena.

Dol 6. decembra 1873.

Jernej Jarec,
župnik.

Listnica vredništva.

Gosp. Karlu Dežmanu. Vaš dopis ni nikakoršen fakičen popravek v zadnjem našem listu navedenih reči. Vsa težnja onega članka visi na tem, da niste bili pri glasovanju v državnem zboru nazoči; ko bi bili nazoči, bi bili tudi za ali pa zoper predlog glasovali, ker se je glasovalo ustmeno. Vi nam ne ugovarjate, da niste tihoma iz seje izplazili, toraj je vse drugo, kar nam pišete, brez vse važnosti. — Zavoljo tega tudi Vašega dopisa ne moremo sprejeti, posebno pa še zato ne, ker nam ga pošljete s tako diktatoričnim spremeljevalnim pismom. Če se tudi podpisate „državni poslanec“, mi se tega priinka ne ustrašimo, državni poslanec utegne biti dandanes vsak, dokaz temu je najjasniši ta, da ste celó Vi do te stopinje splezali, že veste, kako. Svetujemo Van, da nas s takim „popravki“ pri miru pu-tite, saj veste, kje je okrajna sodnija, do nje se obrnite, ako ona razsodi, da sprejmemo take „popravke“, potem jih bomo, drugače ne.

Imenovana sta:

G. Maks Himmer za okrajnega ranočelnika v Cirknici, g. A. Prohaska pa v Logatcu:

Eksekutivne dražbe.

12. dec. — 3. Jan. Roth-ova hiša (950 gl.) v Novem mestu. — 3. Marije Masel-nove iz Srednjevasi (244 in 230 gl.) v Kranji. — 3. Mat. in Jurij Sitar jevo (265 gl.) v Črnomlju. — 3. Janez Agnič-ovo iz Češnjice (171 gl.) v Črnomlju. — 3. Jurij Hudell-ovo iz Knežji (273 gl.) v Črnomlju. — 2. Jan. Korafin-ovo (866 gl.) v Novem mestu. — 2. Ferd. Kleinmayer-ovo (680 gl.) v Žužemberku. — 1. Jozefe Vauter-jevo (450 gl.) v Litiji. — 3. Jan. Križe-tovo iz Krupce (760 gl.) v Črnomlju. — 1. Fr. Praznik-ovo (2500 gl.) v Litiji. — 2. Juri Maurin-ovo z Starega trga pri Poljanah. (112 gl.) v Črnomlju. — 2. Mat. Lukanič-ovo (44 gl.) v Črnomlju. — 1. Bl. Lužar-jevo iz Homca (1399 gl.) v Kamniku. — 1. And. Kapuš-ovo (1300 gl.) v Kamniku. — 1. Miha Koš-ovo v Bistici.

13. dec. — 3. Jan. Potočnik-ovo iz Sopotnice (1743 gl.) v Loki. — 3. Gr. Bertoneclj-novo iz Godešič (1806 gl.) v Loki. — 3. Ant. Perko-vo iz Zagorice (995 gl.) v Vel. Lašičah. — 3. Marjete Žitnik-ove iz Račice (5089 gl.) v Vel. Lašičah. — 3. Ant. Podobnik-ovo iz Vojskega (1400 gl.) v Idriji. — 2. Lor. Svet-ovo iz Zabočev (1470 gl.) na Verhniki. — 2. Val. Debevc-ovo iz Brezovice (2420 gl.) na Verhniki. — 2. Štef. Dolenč-ovo iz Gornje-Žetine (100 gl.) — 1. Mat. Kvas-ovo iz Sp. Jarš (570 gl.) v Kamniku. — 1. Fr. Terbižan-ove iz Goč (2505 gl.) v Vipavi. — 1. Jak. Mahorčič-ovo (2507 gl.) v Vipavi. — 1. Fr. Jagodič-ovo iz Komende (385 gl.) v Kamniku. — Jož. Petelin-ovo iz Škocijana (737 gl. 18 kr.) v Vel. Lašičah. — Jak. Babnik-ovo v Ljubljani. —

Windischgrätz-ovi tozi

so vlečeni 1. t. m.; št. 46.480 dobi 20 000 gl., št. 93.912 dobi 2.000 gl., št. 60 971 in 96931 po 1.000 gl. št. 43.440 in 46.331 po 500 gl.

Telegrafične denarne cene

6. decembra.
Papirna renta 69.85. — Srebrna renta 74.05. — 1860letno državno posojilo 102.50. — Bankine akcije 9.87 — Kreditne akcije 233.50. — London 113.50. — Srebro 108.75. — C. s. kr. cekini — — — Napoleonski 9.10.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.